

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

زنگ عروسک سازی

نویسنده: زینب حسینجانی
عکاسان: هاتف همایی، حامد بادامی

آموزش ساخت
انواع عروسک
دست ساز

- ★ عروسک بازیافتی
- ★ عروسک نمایشی
- ★ عروسک پاپیه ماشه
- ★ عروسک پارچه ای
- ★ عروسک جورابی
- ★ عروسک کاموایی
- ★ عروسک نمادی

نشر طلایی

www.talae.ir

نویسنده: زینب حسینیجانی
مقدمه: محمد شمخانی
عکاسان: هاتف همایی، حامد بادامی
ویراستار: سپیده جواهری
طراح گرافیک: مجید کاظمی
لیتوگرافی، چاپ، صحافی: واژه پرداز اندیشه
تعداد: ۵۰۰۰ نسخه
چاپ اول: ۱۳۹۷

قیمت: ۱۷۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۰۰۹-۰۰-۳

[@nashretalae](https://www.instagram.com/nashretalae)

سرشناسه:
عنوان و نام پدیدآور:
مشخصات نشر:
مشخصات ظاهری:
شابک:
وضعیت فهرست نویسی:
موضوع:
موضوع:
شناسه افزوده:
شناسه افزوده:
شناسه افزوده:
رده بندی کنگره:
رده بندی دیوبی:
شماره کتابشناسی ملی:

حسینیجانی، زینب، ۱۳۶۰-
زنگ عروسک‌سازی / زینب حسینیجانی؛
عکاسان هاتف همایی، حامد بادامی.
تهران: نشر طلایی، ۱۳۹۷.
۶۴ ص: مصور(رنگی)؛ (۲۲×۲۸) س ۳.
۰۰-۳-۶۰۰۹-۶۲۲-۹۷۸-۰۰-۳
فیپا
عروسک‌سازی
Dollmaking
همایی، هاتف، عکاس
Homayi, Hatf
بادامی، حامد، عکاس
TT1175/ج ۹ ۱۳۹۷
۷۴۵/۵۹۲۲۱
۵۰۹۸۶۶۰

nashre.talae@gmail.com

[@nashretalae](https://www.instagram.com/nashretalae)

تهران، خیابان طالقانی، خیابان سرپرست جنوبی، انتهای بن‌بست پارس، شماره ۱۱، واحد ۲
تلفن: ۶۶۴۸۳۰۶۶، ۶۶۴۱۵۲۳۳، تلفن همراه: ۰۹۱۲۶۰۱۶۴۱۹
همه حقوق چاپ و نشر کتاب «زنگ عروسک‌سازی» برای نشر طلایی محفوظ است.
هرگونه بهره‌برداری از این اثر به اجازه کتبی ناشر نیاز دارد.

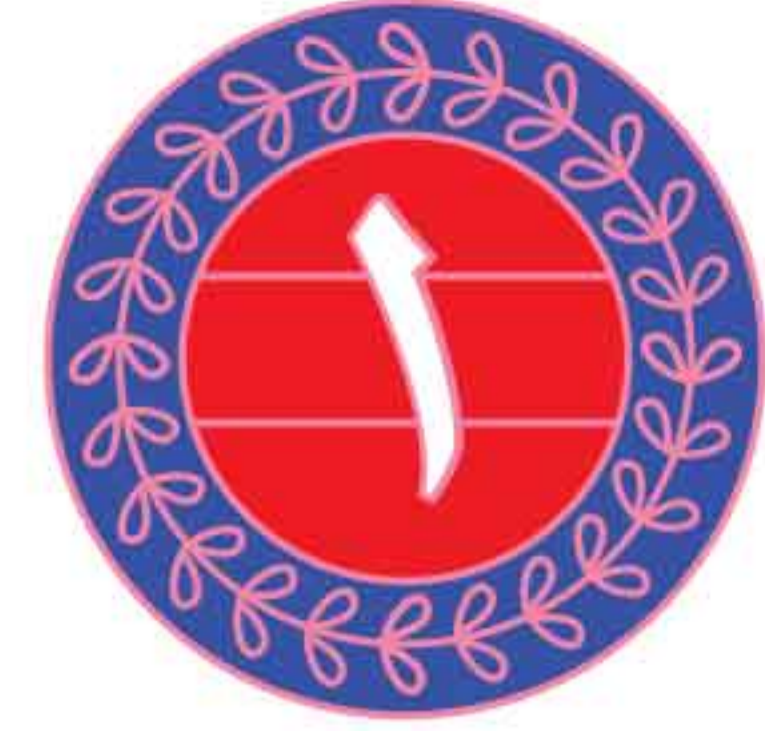

[@nashretalae](https://www.instagram.com/nashretalae)

فہرست

۴	مقدمہ	
۶	عروسک شناسی	
۸	ابزار شناسی	
۱۰	عروسک انگشتی	
۱۲	عروسک بقچہ ای	
۱۴	عروسک پشمی-نمدی	
۱۶	عروسک پنگوئنی	
۱۸	عروسک جورابی-دستکشی	
۲۰	عروسک دستکشی	
۲۴	عروسک جورابی ضخیم	
۲۶	عروسک حاجی فیروز	
۲۸	عروسک خیمہ شب بازی	
۳۰	عروسک خالہ خان باجی	
۳۲	عروسک خمیری (پاپیہ ماشہ)	
۳۴	عروسک دلکی	
۳۶	عروسک زن روستایی (پارچہ ای)	
۳۸	عروسک قورقوری	
۴۰	عروسک کاموپیچ	
۴۲	عروسک کنفی	
۴۴	عروسک کوبہ ای	
۴۶	عروسک گبہ ای	
۴۸	عروسک گلدانی	
۵۰	عروسک نے نے جورابی	
۵۲	عروسک گل وار	
۵۶	عروسک مترسکی	
۵۸	عروسک مکعبی	
۶۰	عروسک نی نی کوچولو	
۶۴	واژہ نامہ	

مقدمه

عروسک نوعی اسباب‌بازی به شکل انسان یا حیوان است که برای سرگرمی، آموزش و اجرای نمایش در فرهنگ‌های مختلف به‌کار می‌رود. ساخت عروسک و استفاده از آن به‌عنوان اسباب‌بازی بچه‌ها یا به‌عنوان وسیله‌ای برای اجرای آیین‌های نیایشی و نمایشی در جهان، سابقه‌ای بسیار طولانی دارد. نخستین عروسک‌های یافت‌شده، به چند هزار سال پیش‌تر و تمدن‌های باستانی مصر، چین، هند، ایران، یونان و روم مربوط می‌شود. عروسک‌های کشف‌شده از این تمدن‌ها از گل، سنگ، چوب، استخوان، عاج، چرم و موم ساخته شده‌اند و اغلب آن‌ها در مکان‌هایی یافت شده‌اند که به کودکان مربوط بوده است. عروسک‌ها بسیار متنوع‌اند و بسته به هر سرزمینی، قالب و شکل و ظاهر ویژه‌ای دارند؛ برای مثال، عروسک‌های ژاپنی اغلب لباس‌های زیادی بر تن دارند و برعکس آن‌ها، عروسک‌های آفریقایی، گاهی اصلاً لباسی بر تن ندارند. این اختلاف‌ها به شکل زندگی، آداب و رسوم و فرهنگ متفاوت مناطق گوناگون جهان برمی‌گردد.

از سوی دیگر، ساخت عروسک‌های امروزی یا عروسک‌هایی که در آن‌ها از مواد صنعتی مدرن استفاده شده است، برای نخستین بار در قرن پانزدهم میلادی و در کشور آلمان اتفاق می‌افتد. در قرن بیستم، تولید انبوه عروسک با هدف‌های تجاری رونق می‌گیرد و عروسک‌ها با شکل و شمایلی تجاری به بازار عرضه می‌شوند، اما عرضه عروسک‌های تجاری هیچ‌گاه سبب نمی‌شود که تولید انواع محلی و خانگی آن به فراموشی سپرده شود؛ به‌طوری‌که در دهه‌های اخیر، در بازار، مراکز فرهنگی و هنری و فروشگاه‌های صنایع دستی، انواع بسیار متفاوتی از عروسک به چشم می‌خورد که برخی از آن‌ها هیچ نمونه مشابهی ندارند. همین گوناگونی کم‌نظیر عروسک‌ها هم سبب شده است که امکان تقسیم‌بندی دقیق آن‌ها وجود نداشته باشد. با این حال، عروسک‌ها را می‌توان براساس شخصیت انسانی یا حیوانی، شکل ظاهری، مواد مورد استفاده در ساخت، و نوع کاربرد (اسباب‌بازی یا نمایش و آموزش) آن‌ها دسته‌بندی کرد و حتی می‌توان به آن‌ها نام‌هایی دلخواه و شخصی بخشید. مهم این است که نام‌گذاری، نزدیک به ویژگی‌های ظاهری و مواد یا موارد استفاده آن‌ها باشد.

عروسک سفالین مفصل‌دار، مربوط به یونان باستان، سده پنجم پیش از میلاد، ارتفاع ۱۲ سانتی‌متر، موزه متروپولیتن نیویورک، آمریکا

همه بچه‌ها به‌نوعی عروسک را دوست دارند. از آن مهم‌تر، همه بچه‌ها دوست دارند که عروسک را خودشان بسازند یا عروسک خودشان را بسازند. امروزه عروسک‌سازی تفاوت زیادی با مجسمه‌سازی ندارد؛ چرا که در هر دوی این هنرها، آدم به اندیشه و احساس درونی خودش شکل می‌دهد. چیزی که به یک عروسک در نگاه بچه‌ها و گاهی

آدم‌بزرگ‌ها جذابیت می‌بخشد، نقشی است که این موجود دست‌آفریده در ذهن و زندگی آن‌ها بازی می‌کند. به‌خاطر همین هم هست که تاکنون عروسک‌های متنوعی در جاهای مختلف دنیا ساخته شده است. عروسک‌هایی که گذشته از شکل و رنگ و ظاهرشان، همه به یک زبان سخن می‌گویند و آن زبان بین‌المللی بازی بچه‌هاست.

بچه‌ها با عروسک‌هایشان بزرگ می‌شوند و در گوش آن‌ها چیزهایی می‌گویند که دوست دارند خودشان بشنوند. چیزهایی را به آن‌ها یاد می‌دهند که دوست دارند خودشان یاد بگیرند. با آن‌ها طوری رفتار می‌کنند که دوست دارند با خودشان رفتار شود. خلاصه، بچه‌ها عروسکی را دوست دارند که بیشتر شبیه خودشان باشد؛ فرقی هم نمی‌کند که این عروسک از سنگ باشد یا چوب، از آهن باشد یا پلاستیک، از پارچه باشد یا مقوا، آدم باشد یا حیوان؛ عروسک در نظر بچه‌ها عروسک است. بچه‌ها عروسکی را دوست دارند که با شادی آن‌ها شاد شود و با غم آن‌ها، غمگین. با آن‌ها بخندد یا گریه کند. با آن‌ها حرف بزند یا ساکت باشد. پا به پای آن‌ها بدود یا بایستد. خلاصه، آن‌ها را با همان چشمی ببیند که آن‌ها عروسکشان را می‌بینند.

از این‌ها گذشته، بعضی بچه‌ها عروسکی را دوست دارند که مثل موم نرم و منعطف باشد. بعضی عروسکی را دوست دارند که بامزه و بازیگوش باشد. بعضی عروسکی را دوست دارند که بتواند با اداهایش دیگران را بخنداند یا سرگرم کند. بعضی هم عروسکی را دوست دارند که آن‌ها را یاد چیزهای دیگر بیندازد: یاد شخصیت‌های معروف کارتونی، یاد طبیعت، یاد نمایش‌های عروسکی، یاد دلک‌های سیرک، یاد حیوانات اهلی. بعضی بچه‌ها هم همه جور عروسکی را دوست دارند. همچنین دوست دارند که مهارت ساختن هر نوع عروسکی را داشته باشند.

ساختن عروسک همیشه هم سخت نیست و به وسایل زیادی نیاز ندارد. کافی است که آدم با دقت دور و بر خودش را نگاه کند و تصمیم بگیرد با همان خرده‌ریزهایی که دارد، یک عروسک شیرین، بامزه و دوست‌داشتنی درست کند. توی هر خانه‌ای هم، اگر نه همیشه، حتماً چند تکه پارچه، مقداری پنبه، چند بطری شیشه‌ای و پلاستیکی، در دبه ماست، شانه تخم‌مرغ، چند تا مهره و دکمه و چیزهایی از این قبیل پیدا می‌شود. پیدا هم نشود، این‌ها چیزهایی نیستند که نتوان به آسانی تهیه کرد. چسب و قیچی و نخ و سوزن و توپ و کاموا و این جور چیزها هم که اغلب دم‌دست هست. فقط کافی است که تصمیم بگیرید و برای ساختن عروسک‌های دوست‌داشتنی دست‌به‌کار شوید. ما هم با این کتاب، شما را همراهی می‌کنیم تا احساس تنهایی نکنید و هر جا پرسشی برایتان پیش آمد، به آن پاسخ دهیم.

در این کتاب، تلاش بر این بوده تا روش ساده ساخت تعدادی از جذاب‌ترین عروسک‌ها را با شما در میان بگذاریم. هر یک از این عروسک‌ها عضو خانواده‌ای بزرگ از عروسک‌های دنیا هستند که برای تهیه آن‌ها از فنون و مواد ساده و دم‌دست استفاده می‌شود؛ عروسک‌هایی که هم به درد بازی، هم به درد دکور، هم به درد هدیه‌دادن و هم به درد اجرای نمایش خانگی می‌خورند. از همه مهم‌تر، عروسک‌هایی هستند که انعطاف زیادی دارند و به آسانی می‌توان در شکل و رنگ و حرکت آن‌ها تغییراتی ایجاد کرد. فراموش نشود که یادگیری این فنون ساده در نهایت به شما کمک می‌کند تا عروسک‌های ابتکاری خودتان را بسازید.

محمد شمخانی

عروسکی از جنس چوب، گل، نخ کنفی و رنگ طبیعی، مربوط به مصر باستان (۲۰۳۰-۱۸۰۲ پیش از میلاد)، موزه متروپولیتن نیویورک، آمریکا

عروسک‌شناسی

عروسک، به‌عنوان بخشی از فرهنگ بشری، تاریخی حداقل چند هزار ساله دارد. همین تاریخ طولانی هم سبب شده است که انواع بسیاری از عروسک‌های دست‌ساز در مناطق مختلف جهان ساخته شود و ساخت سینه‌به‌سینه آن‌ها تا امروز ادامه بیابد. تجربه انسان در ساخت عروسک بستگی زیادی به بینش فرهنگی و شکل زندگی او در تمدن‌های گوناگون داشته است. به‌عبارتی، هرچه یک تمدن یا فرهنگ پیچیده‌تر بوده، عروسک‌های آن نیز ساخت پیچیده‌تری داشته است. انباشت شکل‌های جورواجور عروسک و فنون ساده و پیچیده عروسک‌سازی، دسته‌بندی آن را بسیار دشوار کرده است. به همین خاطر، در منابع گوناگون، از یک طبقه‌بندی مشخص برای عروسک‌ها خبری نیست. گاهی یک عروسک با نام محلی آن شناخته می‌شود. گاهی با نام منطقه یا کشور سازنده آن مطرح می‌شود. گاهی هم براساس شکل ظاهری یا کاربرد آن در آیین‌های مختلف نام می‌گیرد. با این حال، عروسک‌ها را می‌توان بسته به مواد و روش ساخت و نیز نوع کاربرد آن‌ها نام‌گذاری و دسته‌بندی کرد. در این بخش، به معرفی انواعی از عروسک پرداخته می‌شود که نمونه‌هایی از آن‌ها در کتاب حاضر وجود دارد.

عروسک بازیافتی

استفاده از مواد بازیافتی و وسایل دورریز از قدیم یکی از روش‌های مرسوم ساخت عروسک در دنیا به‌شمار می‌رود؛ بنابراین، عروسک بازیافتی ممکن است شامل هر نوع عروسکی باشد که مواد ساخت آن، از راه بازیافت و استفاده دوباره به‌دست می‌آید. در ساخت این نوع عروسک، اشیا و وسایل مختلف به‌گونه‌ای با هم جفت‌وجور و مرتبط می‌شوند که شکل‌های دیگری با کاربردهای جدید به‌وجود می‌آورند. با این روش، در ساده‌ترین حالت می‌توان اسباب‌بازی کودکان و در پیچیده‌ترین حالت می‌توان مجسمه‌های هنری خلق کرد. عروسک بازیافتی از سویی شیوه‌ای خلاقانه در استفاده دوباره از اشیایی است که کاربرد اصلی و اولیه خود را از دست داده‌اند و از سوی دیگر، به حفظ و نگهداری محیط‌زیست یاری می‌رساند.

عروسک نمایشی

به عروسکی گفته می‌شود که در نمایش‌ها به‌جای انسان یا موجودات دیگر ظاهر می‌شود. عروسک نمایشی در کل به‌کمک نخ، میله یا حرکات دست انسان (عروسک‌گردان) به حرکت درمی‌آید. ساده‌ترین نوع عروسک نمایشی، عروسک دستکشی است که مانند دستکش به دست می‌شود و بازی با آن بر مبنای حرکت انگشتان دست تعیین می‌شود. این نوع عروسک، که گاهی با جوراب هم ساخته می‌شود، علی‌رغم سادگی، به آسانی حرکت می‌کند و براساس وضعیت قرارگرفتن انگشت‌ها در آن، انواع متفاوتی دارد.

معروف‌ترین نوع عروسک نمایشی، عروسک خیمه‌شب‌بازی است که معمولاً به‌وسیله نخ، میله یا سیم آهنی حرکت می‌کند. در نمایش خیمه‌شب‌بازی، عروسک‌گردان، عروسک را از بالا و با وسیله‌ای صلیب‌مانند، که همه نخ‌ها یا سیم‌ها به آن وصل است، حرکت می‌دهد. این نوع عروسک نمایشی به شکل‌های مختلف و از جنس چوب، فلز، پلاستیک، کاغذ و... ساخته می‌شود.

یکی دیگر از انواع عروسک‌های نمایشی، عروسک انگشتی است که معمولاً به شکل استوانه‌ای توخالی ساخته می‌شود تا روی انگشتان دست سوار شود. در عروسک انگشتی، حرکت محدود است و با خم‌کردن یا تکان‌دادن انگشتان دست انجام می‌گیرد. این نوع عروسک اغلب دارای سر و چشم و دهان است و با پارچه یا مواد دیگر، برای داستان‌گویی به خردسالان تهیه می‌شود.

عروسک پاپیه‌ماشه

پاپیه‌ماشه به‌معنای کاغذ فشرده است و در اصل، مخلوطی از کاغذ خیس‌خورده با چسب، نشاسته یا سریشم است که در گذشته برای استحکام بیشتر با تکه‌های پارچه نیز ترکیب می‌شد. پاپیه‌ماشه پیش‌تر در ساخت ماسک و مجسمه، صندوق، قلمدان، قاب عکس، جلد کتاب و... کاربرد داشت. امروزه از این خمیر، در ساخت عروسک نیز استفاده می‌شود. همچنین می‌توان اجزای بدن عروسک‌های مختلف نمایشی مانند صورت یا انگشتان دست را به‌کمک آن تهیه کرد. برای ساخت عروسک به روش پاپیه‌ماشه، پیش از هرچیز نیاز به اسکلت‌بندی (آرماتوربندی) حجم مورد نظر (انسان، حیوان و...) وجود دارد. پس از این مرحله، خمیر را به اسکلت می‌افزایند و به‌دلخواه شکل می‌دهند. خمیر پاپیه‌ماشه قبل از خشک‌شدن به آسانی حالت می‌گیرد و پس از خشک‌شدن به‌شدت سفت و سخت می‌شود و قابلیت رنگ‌آمیزی پیدا می‌کند.

عروسک پارچه‌ای

پارچه یکی از مهم‌ترین مواد و ابزارهای عروسک‌سازی است. در ساخت عروسک از پارچه می‌توان از روش‌های مختلفی استفاده کرد. یکی از رایج‌ترین روش‌ها، استفاده از الگو و دوخت‌ودوز است. در این روش، ابتدا الگوی عروسک روی پارچه رسم می‌شود و سپس با دوختن درزها، اجزای مختلف بدن عروسک شکل می‌گیرد. ساده‌ترین حالت برای دوختن درزها کوک‌زدن با نخ و سوزن است که در حالت پیشرفته‌تر،

به علت داشتن سیم در دست‌ها و پاها، بسیار منعطف و حالت‌پذیر است. حالت چهره و لباس‌های عروسک را نیز می‌توان به دلخواه تغییر داد و به آن تیپ‌های مختلفی بخشید.

از دیگر روش‌های مرسوم، ساخت توپک کاموایی است. با ساخت توپک‌های گرد در اندازه‌های مختلف می‌توان آثار متنوعی به وجود آورد. در عروسک کاموایی با توپک می‌توان حجم‌های پیچیده و چندبخشی را به حجم‌های ساده‌تر تبدیل کرد.

روش دیگر برای ساخت عروسک کاموایی، استفاده از نوعی بافت ساده گلیم‌مانند است. این‌گونه بافت، بسته به استفاده از دار مستطیلی یا دایره‌ای، شکل‌های متفاوتی دارد و شکل نهایی آن ممکن است مستطیل یا دایره باشد. از طرف دیگر، در این نوع عروسک، هم می‌توان آن را به شکل یک مستطیل ساده ساخت و هم می‌توان تک‌تک اجزای بدن آن مثل صورت، تنه، دست‌ها و پاها را جداگانه بافت و در انتها به هم متصل کرد. عروسک کاموایی گلیم‌مانند، در ساده‌ترین حالت، شکلی تخت و مسطح دارد، اما با همین روش می‌توان عروسک‌های حجمی هم ساخت. برای حجم‌دادن به این نوع عروسک، کافی است ابتدا مستطیل بافته‌شده را به شکل کیسه بدوزیم و با الیاف پر کنیم و سپس با کمی خلاقیت و دوخت‌ودوز، به آن حجم بدهیم.

عروسک نمدی

پارچه نمدی نوعی پارچه کلفت و پرزدار است که با فشردن الیاف پشمی به وجود می‌آید. این نوع پارچه، از آنجا که به آسانی برش می‌خورد و لبه‌های آن ریش‌ریش نمی‌شود، امروزه کاربرد زیادی در عروسک‌سازی و تزئین پوشاک پیدا کرده است. برای ساخت عروسک نمدی، معمولاً از الگو، و برای دوخت درزهای آن با دست، اغلب از دو نوع کوک ساده و دندان‌موشی استفاده می‌شود. گاهی هم به جای دوخت، برای وصل‌کردن لبه‌های صاف این پارچه، چسب به کار می‌رود.

نوع دیگری از عروسک‌های نمدی، عروسکی است که به روش کچه‌کاری تهیه می‌شود. در این روش، الیاف پشمی به وسیله یک سوزن بلند و مخصوص به هم متصل می‌شوند. سوزن‌ها را با ضربه‌های پی‌درپی در جای خود محکم می‌کنند تا اجزای عروسک از هم باز نشود. هرچه تعداد این ضربه‌ها بیشتر باشد، عروسک فشرده‌تر می‌شود. در کچه‌کاری، برای ایجاد فرورفتگی از ضربات بیشتر سوزن و برای ایجاد قسمت‌های برآمده، از ضربات کمتری استفاده می‌شود. برای وصل‌کردن اجزای مختلف عروسک نیز تنها می‌توان با ضربه‌های متوالی سوزن به محل اتصال، این کار را انجام داد. عروسک‌هایی که با این روش تهیه می‌شوند، یا از چند شکل کروی با بیضی ساده تشکیل شده‌اند، یا حجم‌های پیچیده‌تری دارند که برای ساخت آن‌ها باید اسکلت‌بندی (آرما‌توربندی) با سیم انجام گیرد و مهارت بیشتری مورد نیاز است.

با چرخ خیاطی انجام می‌شود.

روش دیگر در عروسک‌سازی با پارچه، که به دوخت‌ودوز کمتری نیاز دارد، تازدن، حالت‌دادن و بستن پارچه است. در این روش، با تازدن و بستن قسمت‌های مختلف پارچه، به آن حجم داده می‌شود و شکل اندام عروسک مانند سر، سینه، دست‌ها و پاها به وجود می‌آید.

روش دیگر برای ساخت عروسک پارچه‌ای، تهیه توپک‌های پارچه‌ای است. این توپک‌ها از پرکردن تکه‌های پارچه با الیاف و دوختن دهانه پارچه و جمع‌کردن آن‌ها به وجود می‌آیند. با ردکردن یک رشته نخ از توپک‌ها، می‌توان اجزای بدن عروسک مانند تنه، دست‌ها و پاها را جداگانه ساخت و آن‌ها را به هم وصل کرد تا شکل کلی بدن عروسک به دست آید. این روش ساخت به دلیل بندبندبودن، بدن عروسک را بسیار نرم و حالت‌پذیر می‌کند.

عروسک جورابی

جوراب، علاوه بر عروسک توخالی دستکشی، در ساخت عروسک توپُر کاربرد دارد. از آنجا که بافت جوراب کشی است، وقتی آن را با الیاف پر کنیم، بسیار شکل‌پذیر می‌شود. با گره‌زدن نقاط مختلف یک جوراب پرشده یا با چند کوک ساده می‌توان عروسک ساخت. همین خاصیت کشسانی و منعطف جوراب سبب می‌شود تا با بیشترکشیدن نخ کوک‌ها بتوان روی صورت عروسک، فرورفتگی و برآمدگی‌هایی به جای چشم و دهان و گونه ایجاد کرد و چهره عروسک را به واقعیت نزدیک‌تر ساخت. همچنین می‌توان با جمع‌کردن و دوختن قسمت‌هایی از جوراب، حالت دست و پا را برای عروسک به وجود آورد.

عروسک کاموایی

کاموا نوعی نخ ضخیم است که از الیاف طبیعی یا مصنوعی به دست می‌آید. از آنجا که این نوع نخ در بافت‌های خانگی کاربرد زیادی دارد، از آن در ساخت عروسک‌های بسیاری نیز استفاده می‌شود. روش‌های عروسک‌سازی با کاموا گوناگون است. یکی از روش‌های اصلی برای استفاده از کاموا در عروسک‌سازی، بافت است که با ابزاری به نام میل بافتنی یا میل قلاب‌بافی انجام می‌گیرد و به مهارت‌های خاص در بافتن نیاز دارد. روش دیگر بستن رشته‌های کاموایی به یکدیگر است. در این روش، در عین سادگی، می‌توان با ایجاد تغییراتی جزئی مانند بلندی یا کوتاهی موها، دادن حالت‌های مختلف چهره، ایجاد شکل دامن یا حالت‌دادن به پاها، شخصیت‌های مختلف زنانه و مردانه را به وجود آورد.

یکی دیگر از روش‌های ساخت عروسک کاموایی، پیچیدن کاموا به دور خودش یا به دور یک شیء دیگر مانند سیم است. کاموا به خودی خود سست و بی‌ثبات است، ولی با پیچیدن آن به دور خودش می‌توان به آن ثبات و استحکام داد. عروسکی که با این روش ساخته می‌شود،

ابزارشناسی

در تهیه و تولید عروسک‌های این کتاب، به‌طورکلی از ساده‌ترین و پیش‌پاافتاده‌ترین ابزارها مانند نخ و سوزن، قیچی، دکمه، تکه‌های پارچه، بطری، در بطری، کاغذ رنگی و شانه تخم‌مرغ استفاده شده است. در کنار این ابزارها، ابزارهای ساده و ارزان‌قیمت دیگری نیز در ساخت عروسک‌ها به‌کار رفته‌اند که می‌توان آن‌ها را به‌آسانی از خرازی‌ها یا فروشگاه‌های دیگر تهیه کرد. مهم‌ترین این ابزارها عبارت‌اند از:

⊕ الیاف

برای پرکردن بدن برخی از عروسک‌ها به‌کار می‌رود. الیاف دو نوع طبیعی (پشم، گرگ و پنبه) و مصنوعی (پلی‌استر) دارد.

⊕ الیاف کچه‌کاری

الیاف طبیعی با رشته‌های بسیار نرم و نازک هستند که از پشم بهاره بز و گوسفند تولید می‌شوند. الیاف کچه‌کاری به‌آسانی در هم فرومی‌روند و شکل می‌گیرند. این نوع الیاف را می‌توان از کاموافروشی‌ها تهیه کرد.

⊕ پیپ‌پاک‌کن

نوعی سیم روکش‌دار است که به‌آسانی حالت می‌گیرد. این نوع سیم را می‌توان از خرازی‌ها یا فروشگاه‌های وسایل گل‌سازی تهیه کرد.

⊕ پارچه نمدی

نوعی پارچه پرزدار با الیاف فشرده پشمی است که در اندازه‌ها و رنگ‌های گوناگون می‌توان از خرازی‌ها تهیه کرد.

⊕ توپ تخم‌مرغی

توپی کوچک و پلاستیکی است که در بازی تنیس روی میز (پینگ‌پنگ) به‌کار می‌رود.

⊕ توپک

توپ کوچک پشمی با رنگ‌های گوناگون که می‌توان آن را از خرازی‌ها تهیه کرد.

⊕ چسب مایع

این نوع چسب ترکیب‌های شیمیایی متفاوتی دارد که برای کارهای مختلف استفاده می‌شود. در این کتاب، ما با چسب مایع معمولی (همه‌کاره) و در یک مورد (عروسک پاپیه‌ماشه) با چسب چوب سروکار داریم.

⊕ ذم‌باریک

وسیله‌ای نوکتیز شبیه به انبردست است که برای خم‌کردن، قطع‌کردن و حالت‌دادن به سیم (مفتول) به‌کار می‌رود.

و می‌توان آن را از خرازی‌ها تهیه کرد.

✚ کاتر

ابزاری رایج برای برش موادی مانند کاغذ، پارچه، مقوا و موکت است.

✚ گواش

نوعی آبرنگ مات و غلیظ و قابل شست‌وشو است که با آن می‌توان سطوح مختلف را رنگ کرد.

✚ گونی کنفی

نوعی گونی نخی یا پارچه درشت‌بافت از جنس الیاف کنفی است که می‌توان آن را از ابزارفروشی‌ها یا فروشگاه‌های مصالح ساختمانی تهیه کرد.

✚ نخ کنفی

نوعی نخ ضخیم از جنس گونی کنفی است که می‌توان آن را از خرازی تهیه کرد.

✚ روبان

نوار باریکی از جنس پارچه در رنگ‌ها و طرح‌های مختلف است که از آن برای تزئین پارچه و اشیای دیگر استفاده می‌شود.

✚ چشم عروسک

نوعی چشم کوچک شیشه‌ای یا پلاستیکی است که به جای چشم عروسک استفاده می‌شود و می‌توان آن را با همین نام از خرازی‌ها تهیه کرد.

✚ سوزن کچه‌کاری

نوعی سوزن مخصوص با سری باریک، بلند و دنداندار است که در کچه‌کاری برای فشردن الیاف به کار می‌رود. این نوع سوزن را، که بسیار هم ظریف و شکننده است، می‌توان از کاموافروشی‌ها تهیه کرد.

✚ سیم گل‌سازی

نوعی سیم است که به آسانی حالت می‌پذیرد و در ساختن گل‌های مصنوعی از آن استفاده می‌شود. این نوع سیم را می‌توان از خرازی‌ها تهیه کرد.

✚ فوم

قالب اسفنجی فشرده‌ای است که در کچه‌کاری از آن به‌عنوان زیرکار استفاده می‌شود. فوم را می‌توان از خرازی‌ها تهیه کرد.

✚ قیطان

نوعی طناب نخی در رنگ‌ها و ضخامت‌های مختلف است که برای تزئین یا تکمیل عروسک به کار می‌رود.

عروسک انگشتی

این نوع عروسک با سیم روکش دار (پیپ پاک کن) و توپک رنگی ساخته می شود. عروسک انگشتی خصلت نمایشی دارد و چون ساختن آن ساده است، می توان با آن داستان ها یا نمایش های مختلف را برای کودکان اجرا کرد. با سیم روکش دار عروسک انگشتی و اندکی ابتکار و خلاقیت می توان انواع شکل و شخصیت را ساخت.

- سیم روکش دار رنگی (پیپ پاک کن)
- توپک های رنگی کوچک و بزرگ
- چسب و قیچی
- چشم عروسک

همچنین گریه:

می توانیم بعد از درست کردن تنه عروسک، به روش زیر عروسک تازه ای بسازیم:

خرگوش

برای درست کردن تنه عروسک، سیم را به دور انگشت می پیچیم.

*
دم گریه را به تنه آن وصل می کنیم.

**
گوش ها، چشم ها و پوزه عروسک را در جای خود می چسبانیم.

چشم ها و پوزه عروسک را در جای خود قرار می دهیم.

گوش ها را به ترتیب در جای خود می چسبانیم.

برای درست کردن سر، توپکی را به تنه عروسک می چسبانیم.

